

**«O'zbekekspertiza» AJ
BIZNES REJA**

Issiqxonada limon yetishtirish va eksport qilish

BIZNES-REJASI

Mundarija

1. Loyiha tavsifi	3
2. Bozor tahlili.....	4
3. Issiqxona qurilishi va uskunaları.....	6
4. Energiya Ta'minoti	7
5. Ishlab chiqarish jarayoni	10
6. Moliyaviy reja	11
7. Marketing strategiyasi.....	18
8. Risklar va ularni boshqarish.....	18
9. Ishlab chiqarish jarayonining bat afsil tavsifi	19
10. Kadrlar va boshqaruv	20
Xulosa	23
Ilova. Moliyaviy ko'rsatkichlar va pul oqimi grafigi.....	24

Biznes-reja: Issiqxonada Limon Yetishtirish va Eksport Qilish

Ushbu reja limon yetishtirishning barcha jihatlarini qamrab oladi va ularni xalqaro bozorda muvaffaqiyatli sotish uchun zarur bo'lgan strategiyalarni taqdim etadi.

1. Loyiha tavsifi

1. Mahsulot nomi: Limonning Eureka va Lisbon navlari.

Eureka va Lisbon navlari tijorat maqsadida limon yetishtirish va eksport qilish uchun ideal tanlov hisoblanadi. Ushbu navlar yuqori hosildorlik, bozorda keng talab va yaxshi parvarishlanishi tufayli O'zbekistonda muvaffaqiyatli limon yetishtirishni ta'minlaydi. Issiqxonada bu navlarni yetishtirish orqali yuqori sifatlari mahsulotlar ishlab chiqarish va jahon bozorida raqobatbardosh bo'lish mumkin.

- Loyiha maqsadi:** Yuqori sifatli limon yetishtirish va ularni xalqaro bozorlarga eksport qilish orqali daromad olish.
- Loyiha hajmi:** Yillik 1,000 tonna limon yetishtirish.
- Issiqxona maydoni:** 10 hektar

2. Bozor tahlili

2.1. Tanlangan Sortlar uchun asoslar

2.1.1. Eureka

- Afzalliklari:**
 - Yuqori hosildorlik:** Eureka navining yil davomida meva berishi bu navni tijorat yetishtirish uchun juda mos qiladi.
 - Bozor talabi:** Eureka limonlari o'zining tiniq qobig'i va nordon ta'mi bilan jahon bozorida keng talabga ega.
 - Samaradorlik:** Ushbu nav o'zining yuqori rentabelligi tufayli foyda olish uchun juda qulay.
- O'sish sharoitlari:**
 - Iqlim mosligi:** Eureka issiq va quyoshli iqlimni afzal ko'radi, lekin issiqxona sharoitlarida O'zbekistonning iqlimiga moslashishi mumkin.
 - Tuproq talablari:** Eureka navining yaxshi o'sishi uchun neytral yoki engil kislotali tuproq talab etiladi.

2.1.2. Lisbon

- Afzalliklari:**
 - Yuqori hosildorlik:** Lisbon navining ham yil davomida meva berishi uni tijorat yetishtirish uchun maqbul qiladi.
 - Sovuq iqlimiga chidamlilik:** Lisbon Eureka naviga qaraganda sovuq sharoitlarga nisbatan chidamliroq, bu esa uni turli iqlim sharoitlarida yetishtirish uchun qulay qiladi.
 - Bozor talabi:** Lisbon limonlari ham jahon bozorida keng talabga ega va ularning nordon ta'mi tufayli ko'p ishlataladi.

• **O'sish sharoitlari:**

- **Iqlim mosligi:** Lisbon navini issiqxonada issiq va quyoshli iqlim sharoitida o'stirish tavsiya etiladi.
- **Tuproq talablari:** Yaxshi drenajli va unumdor tuproqda yaxshi o'sadi.

2.1.3. Nega Eureka va Lisbon Navlarini Tanlash?

1. **Yuqori Hosildorlik va Uzluksizlik:** Har ikkala nav ham yil davomida yuqori hosil beradi, bu esa uzluksiz ishlab chiqarishni ta'minlaydi.
2. **Bozor Talabi:** Eureka va Lisbon limon navlari xalqaro bozorda eng ko'p talab qilinadigan navlar qatoriga kiradi, bu esa eksport uchun ularni ideal qiladi.
3. **Iqlim Moslashuvchanligi:** Ushbu navlar O'zbekistonning issiq va quyoshli iqlimiga, shuningdek, issiqxona sharoitlariga yaxshi moslashadi.
4. **Zararkunandalarga Chidamlilik:** Ba'zi kasallik va zararkunandalarga nisbatan chidamli bo'lib, parvarishlash xarajatlarini kamaytiradi.
5. **Sifat va Ta'm:** Har ikkala nav ham sifatli va nordon ta'mi bilan ajralib turadi, bu esa xaridorlar uchun jozibador qiladi.

2.2. Bozor ehtiyoji:

2022-yilning yanvar va fevral oylarida O'zbekiston dunyoning 6 davlatiga 1,2 ming tonna limon eksport qildi. Eksport miqdori 1,3 million dollarni tashkil etdi.

Rasmiy statistika ma'lumotlariga ko'ra, limon eksporti o'tgan yilning shu davriga nisbatan 309 tonnaga oshgan.

Eng ko'p limon — 715 tonna Rossiyaga eksport qilindi. Ikkinchi o'rinda Qozog'iston — u yerga 325 tonna, Qirg'izistonga esa joriy yilning dastlabki ikki oyida 194 tonna limon eksport qilindi.

Ma'lumki, Farg'ona viloyati mamlakatda foydali mevalarni eksport qilish bo'yicha yetakchi hisoblanadi. Bu yerdan jami 521 tonna limon eksport qilingan. Toshkent viloyatidan 219 tonna limon jo'natildi. Xorazm viloyati 169 tonna ko'rsatkich bilan uchinchi o'rinda joylashgan.

- **Xalqaro bozor:** Limon xalqaro bozorda yuqori talabga ega bo'lib, asosan oziq-ovqat, ichimliklar, kosmetika va tibbiyot sohalarida qo'llaniladi. Limonning foydali xususiyatlari uning salomatlikka ijobjiy ta'siri tufayli doimiy talabga ega bo'lishiga olib keladi.

- **Mahalliy bozor:** O'zbekistonda ham limon mahsulotlariga talab ortib bormoqda, ayniqla mahalliy oziq-ovqat va restoran sohasida.

2.3. Raqobat:

- **Xalqaro raqobatchilar:** Ispaniya, Turkiya, Meksika, Argentina kabi mamlakatlardan limon yetishtirishda yetakchi hisoblanadi. Ushbu davlatlar yetishtirilgan mahsulotlarni Yevropa va AQSh kabi katta bozorlarga eksport qiladilar.

- **Mahalliy raqobatchilar:** O'zbekiston ichida limon yetishtirish asosan kichik va o'rta xo'jaliklar tomonidan amalga oshiriladi.

2.4. Imkoniyatlar:

- **Qishloq xo'jaligi islohotlari:** O'zbekiston hukumati qishloq xo'jaligini rivojlantirish va eksportni oshirish bo'yicha turli islohotlarni amalga oshirmoqda, bu esa yangi imkoniyatlar yaratadi.

- **Katta bozorlar:** Yevropa Ittifoqi, Rossiya, Janubiy Koreya, Yaponiya va Yaqin Sharq mamlakatlari limon uchun potentsial bozor hisoblanadi.

2.5. Ehtimoliy xatarlar:

- **Iqlim o'zgarishlari:** Issiqxona sharoitida yetishtirish iqlim o'zgarishlariga moslashish imkonini beradi, lekin hali ham tabiiy ofatlar risk bo'lib qolmoqda.

- **Raqobat:** Xalqaro bozorda kuchli raqobat mavjud.

3. Issiqxona qurilishi va uskunalarini

3.1. Taklif etilgan Issiqxona turli:

- **Polikarbonat issiqxonalar:** Yuqori samaradorlik va issiqlikni yaxshi ushlab turish xususiyatlari bilan tanilgan.

- **Qoplama materiallari:** Polikarbonat, polietilen yoki shisha materiallaridan foydalanish mumkin.

3.2. Texnologik uskunalar:

- **Sug'orish tizimi:** Tomchilatib sug'orish tizimi o'rnatiladi. Bu tizim suv va o'g'itlarni aniq yetkazib berish orqali hosildorlikni oshiradi.
- **Iqlim nazorati tizimi:** Harorat va namlikni avtomatik nazorat qilish uchun elektron tizimlar.
- **Yoritish tizimi:** Qish mavsumida qo'shimcha yoritish uchun LED chiroqlar.

3.3. Infratuzilma:

- **Energiya ta'minoti:** Quyosh panellari yoki boshqa qayta tiklanadigan energiya manbalari. (4. Energiya Ta'minotiga qarang)
- **Transport yo'llari:** Mahsulotlarni bozorga yetkazib berish uchun qulay yo'l infratuzilmasi.

4. Energiya Ta'minoti

Issiqxonada limon yetishtirish jarayonida energiya ta'minoti juda muhimdir. Samarali energiya ta'minoti va tejash strategiyalari orqali xarajatlarni kamaytirish va ekologik barqarorlikni ta'minlash mumkin. Quyosh, biogaz, elektr va geotermal energiya manbalaridan foydalanish issiqxonani energiya bilan ta'minlash uchun eng maqbul variantlardir. Zamonaviy texnologiyalar va avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlarini joriy etish orqali issiqxona faoliyatini optimallashtirish mumkin.

4.1. Energiya manbalari

Energiya manbalarini tanlashda ekologik tozaligi, barqarorligi va iqtisodiy samaradorligi asosiy omillar hisoblanadi. Quyida issiqxona uchun eng maqbul energiya manbalari keltirilgan:

1. Quyosh energiyasi:

- **Quyosh panellari:**
 - **Afzalliklari:** Barqaror va ekologik toza energiya manbai. Elektr energiyasiga bo'lgan xarajatlarni kamaytiradi.
 - **O'rnatish:** Issiqxona tomiga yoki yon taraflariga quyosh panellari o'rnatiladi.

- **Ishlash usuli:** Quyosh nurlari fotoelektrik hujayralar orqali elektr energiyasiga aylantiriladi va bu energiya iqlim nazorati tizimlarida, sug'orish tizimlarida va yoritish tizimlarida ishlatiladi.

○ **Quyosh kollektorlari:**

- **Afzalliklari:** Issiqlik energiyasini ishlab chiqarish orqali issiqxona ichki haroratini nazorat qilishga yordam beradi.
- **O'rnatish:** Issiqxona yon taraflariga yoki tomiga o'matiladi.
- **Ishlash usuli:** Quyosh kollektorlarida suyuqlik isib, issiqlik akkumulyatorlariga yuboriladi va u yerdan issiqxona ichiga tarqatiladi.

2. Biogaz energiyasi:

○ **Biogaz generatorlari:**

- **Afzalliklari:** Qishloq xo'jaligi chiqindilari va organik materiallardan foydalanish orqali energiya ishlab chiqaradi.
- **Ishlash usuli:** Organik chiqindilarni fermentatsiya qilish orqali biogaz hosil qilinadi va bu gaz energiya ishlab chiqarishda yoqiladi.

3. Elektr energiyasi:

○ **Mahalliy elektr tarmog'i:**

- **Afzalliklari:** Barqaror elektr ta'minoti. Elektr energiyasidan foydalanish oson.
- **Xavfsizlik:** Elektr uzilishlari uchun zaxira generatorlari va uzlusiz quvvat manbalari (UPS) mavjud bo'lishi kerak.

4. Geotermal energiya:

○ **Geotermal issiqlik nasoslari:**

- **Afzalliklari:** Yerdan olingan issiqlik energiyasi issiqxonani isitish va sovutish uchun ishlatiladi.
- **O'rnatish:** Yerdagи issiqlik nasoslari orqali geotermal quduqlardan issiqlik olinadi.

4.2. Energiya sarfini optimallashtirish

Energiya sarfini samarali boshqarish orqali xarajatlarni kamaytirish va atrof-muhitga salbiy ta'sirni kamaytirish mumkin. Quyida energiya sarfini optimallashtirish bo'yicha tavsiyalar berilgan:

1. Avtomatashtirilgan boshqaruv tizimlari:

○ **Iqlim nazorati tizimi:**

- **Afzalliklari:** Harorat, namlik va yoritishni avtomatik nazorat qiladi. Energiya sarfini optimallashtirishga yordam beradi.
- **Tizimlar:** Datchiklar va aktuatorlar yordamida real vaqtida monitoring va boshqaruv amalga oshiriladi.

○ **Yoritish tizimi:**

- **LED yoritish:** Energiya tejamkor va uzoq muddat xizmat qiladi.
- **Yorug'lik datchiklari:** Yorug'lik darajasini avtomatik sozlash orqali energiya tejaydi.

2. Issiqlikni saqlash:

○ **Izolyatsiya materiallari:**

- **Afzalliklari:** Issiqlik yo'qotilishini kamaytiradi. Energiya tejamkorligini oshiradi.
- **Materiallar:** Polikarbonat, ko'pik va mineral paxta izolyatsiya materiallari.

○ **Termal massalar:**

- **Afzalliklari:** Kunduzi quyosh energiyasini saqlab, kechasi issiqliknini beradi.
- **Materiallar:** Suv tanklari, toshlar yoki g'ishtlar.

3. Ventlyatsiya vasovutish:

○ **Shamollatish tizimi:**

- **Afzalliklari:** Havoni almashtirish orqali issiqlixona ichki haroratini barqaror saqlaydi.
- **Tizimlar:** Tabiiy ventylyatsiya (eshik va derazalar) yoki mexanik ventylyatsiya (ventilyatorlar).

○ **Suv bug'lantirish tizimi:**

- **Afzalliklari:** Sovutish uchun kam energiya sarflaydi.
- **Ishlash usuli:** Suv bug'lantirish orqali issiqlixonada haroratni pasaytiradi.

4.3. Energiya tejash strategiyalari

1. Mavsumiy rejorashtirish:

○ **Yozgi va qishki strategiyalar:**

- Yozda tabiiy ventylyatsiyadan, qishda esa izolyatsiyadan foydalanish.
- Energiya sarfini kamaytirish uchun yoritish va isitish tizimlarini moslashtirish.

2. Yashil energiya dasturlari:

○ **Subsidiya va grantlar:**

- Hukumat tomonidan beriladigan yashil energiya subsidiyalari va grantlardan foydalanish.
- Ekologik toza texnologiyalarni joriy qilish orqali qo'shimcha moliyalashtirish olish.

3. Xodimlarni o'qitish:

○ **Energiya samaradorligi bo'yicha treninglar:**

- Ishchilarga energiya tejash strategiyalarini tushuntirish.
- Yangi texnologiyalar va energiya samaradorligi usullari bo'yicha treninglar o'tkazish.

5. Ishlab chiqarish jarayoni

5.1. Tuproq tayyorlash va o'g'itlash:

- **Tuproq tayyorlash:** Ekishdan oldin tuproq analiz qilinib, zarur minerallar va ozuqalar qo'shiladi.
- **Organik o'g'itlar:** Ekologik toza hosil yetishtirish uchun organik o'g'itlar ishlataladi.

5.2. Nihollarni ekish va parvarishlash:

- **Nihollarni ekish:** Yuqori sifatli limon nihollari sertifikatlangan plantatsiyalardan sotib olinadi.
- **Parvarishlash:** Harorat, namlik va yorug'lilik sharoitlari kuzatib boriladi. Zararkunandalar va kasallikklardan himoya qilish uchun biokimyoiy vositalar qo'llaniladi.

5.3. Sug'orish va o'g'itlash:

- **Tomchilatib sug'orish:** Suv va o'g'itlarni aniq yetkazib berish orqali hosildorlikni oshirish.
- **O'g'itlar rejasi:** O'g'itlar tuproq va o'simlik ehtiyojlariga qarab aniqlanadi.

5.4. Hosilni yig'ish va qadoqlash:

- **Yig'ish:** Limonlar qo'lda yig'iladi, bu ularning sifatini saqlab qoladi.
- **Qadoqlash:** Mahsulotlar maxsus karton qutilarda yoki plastik idishlarda qadoqlanadi.

5.5. Saqlash va tashish:

- **Saqlash:** Maxsus iqlim nazorati omborlarida saqlanadi.
- **Tashish:** Ekspres transport xizmatlari orqali xalqaro bozorlarga yetkazib beriladi.

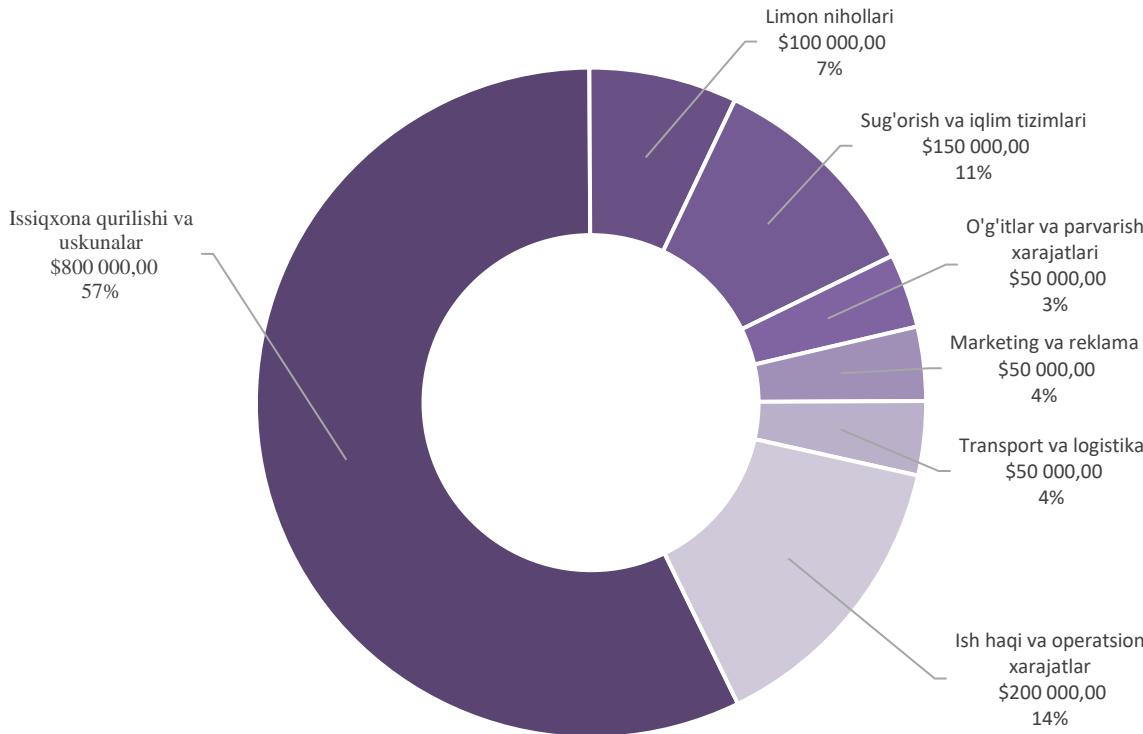
6. Moliyaviy reja

6.1. Investitsiya mablag'lari:

Xarajat turi	Miqdor (USD)	Miqdor (UZS)
Issiqxona qurilishi va uskunalar	\$800,000	10,080,000,000 UZS
Limon nihollari	\$100,000	1,260,000,000 UZS
Sug'orish va iqlim tizimlari	\$150,000	1,890,000,000 UZS
O'g'itlar va parvarish xarajatlari	\$50,000	630,000,000 UZS
Marketing va reklama	\$50,000	630,000,000 UZS
Transport va logistika	\$50,000	630,000,000 UZS
Ish haqi va operatsion xarajatlar	\$200,000	2,520,000,000 UZS
Jami	\$1,400,000	17,640,000,000 UZS

Investitsiyalar tarkibi grafigi (\$ da)

6.2. Xarakatlarning Tarkibi

6.2.1. Issiqxona Qurilishi va Uskunalar

- Qurilish materiallari:

- Polikarbonat panellar:** Issiqxona tomlari va devorlari uchun ishlataladi. Yaxshi izolyatsiya xususiyatlariga ega.
- Metall karkas:** Issiqxona uchun ramka va konstruktsiyani yaratish uchun zarur.
- Beton va asosiy materiallar:** Pol va asosiy konstruksiyalar uchun ishlataladi.
- Qurilish ishlari:** Qurilish jarayonini amalga oshirish uchun mehnat va uskunalar.

- Uskunalar:

- **Ventilyatsiya tizimlari:** Havo aylanishini ta'minlash uchun ventilyatorlar va havo o'tkazgichlar.
- **Yoritish tizimlari:** LED yoki boshqa energiya samarador yoritish tizimlari.
- **Sug'orish tizimi:** Tomchilatib sug'orish uskunalari va boshqaruv tizimlari.
- **Iqlim nazorati tizimi:** Harorat va namlikni boshqarish uchun sensorlar va avtomatik tizimlar.

Jami: \$800,000 / 10,080,000,000 UZS

6.2.2. Limon Nihollari

- Nihol xaridlari:

- **Sertifikatlangan limon nihollari:** Yuqori sifatli va kasalliklarga chidamli limon navlari. Har bir nihol taxminan \$2-\$4 turadi.

- Yetkazib berish va saqlash:

- **Transport:** Nihollarni sotib olish joyidan issiqxonaga olib kelish.
- **Saqlash:** Nihollarni ekishdan oldin saqlash uchun zarur sharoitlar.

Jami: \$100,000 / 1,260,000,000 UZS

6.2.3. Sug'orish va Iqlim Tizimlari

- Sug'orish tizimi:

- **Tomchilatib sug'orish uskunalari:** Suv manbalari, nasoslar, quvurlar va boshqaruv tizimlari.
- **Suvni tejash texnologiyalari:** Suv sensori va avtomatik boshqaruv tizimlari.

- Iqlim nazorati:

- **Harorat va namlik sensori:** Ichki iqlim sharoitlarini monitoring qilish.
- **Isitish va sovutish tizimlari:** Elektr yoki geotermal energiya asosida ishlovchi tizimlar.
- **Avtomatik boshqaruv tizimlari:** Dasturlashtirilgan boshqaruv paneli va monitoring tizimi.

Jami: \$150,000 / 1,890,000,000 UZS

6.2.4. O'g'itlar va Parvarish Xarajatlari

- O'g'itlar:

- **Organik va mineral o'g'itlar:** O'simlik o'sishi uchun zarur bo'lgan ozuqalar.

- Parvarish vositalari:

- **Zararkunandalarga qarshi vositalar:** Biologik va kimyoviy preparatlar.
- **Parvarish texnikasi:** Parvarish uchun zarur asboblar va texnika (kultivatorlar, o'g'it tarqatuvchilar).

- Mehnat:

- **Ishchilar:** O'simliklarni parvarish qilish, sug'orish va yig'ish uchun ishchilar.

Jami: \$50,000 / 630,000,000 UZS

6.2.5. Marketing va Reklama

- Reklama kampaniyalari:

- **Raqamli marketing:** Ijtimoiy tarmoqlar va onlayn platformalarda reklama.

- **Ko'rgazmalar va tadbirlar:** Mahsulotlarni tanishtirish uchun xalqaro va mahalliy tadbirlarda ishtirok etish.

- **Brend yaratish:**

- **Logotip va qadoqlash dizayni:** Brendni yaratish uchun dizayn xizmatlari.
- **Marketing materiallari:** Broshyuralar, kataloglar va bannerlar tayyorlash.

Jami: \$50,000 / 630,000,000 UZS

6.2.6. Transport va Logistika

- **Ichki transport:**

- **Mahsulotlarni saqlash joyiga yetkazish:** Issiqxonadan saqlash joylariga transport xarajatlari.

- **Xalqaro transport:**

- **Eksport transporti:** Mahsulotlarni xalqaro bozorlarga yetkazib berish xarajatlari, shu jumladan bojxona rasmiylashtiruvi va yuk tashish.

- **Logistika xizmatlari:**

- **Yuk tashish kompaniyalari:** Yetkazib berish va saqlash xizmatlari uchun logistik xizmatlar.

Jami: \$50,000 / 630,000,000 UZS

6.2.7. Ish Haqi va Operatsion Xarajatlar

- **Ish haqi:**

- **Ishchilarining oylik maoshlari:** Loyiha davomida ishlaydigan xodimlar va ishchilarining ish haqi.

- **Foyda va bonuslar:** Rag'batlantirish va qo'shimcha foyda.

Ish haqi batasil (10.4 Ish Haqi) bo'limda ochiqlangan.

- Operatsion xarajatlar:

- **Energiyaning qiymati:** Elektr, suv va boshqa kommunal xizmatlar.
- **Texnik xizmatlar:** Uskunalarini ta'mirlash va xizmat ko'rsatish.
- **Kanceliyariya va ofis xarajatlari:** Ofis jihozlari va materiallari.

Operatsion Xarajatlar batafsil:

Operatsion xarajatlar issiqxona faoliyatini samarali amalga oshirish uchun zarur bo'lgan barcha boshqa xarajatlarni qamrab oladi. Quyida operatsion xarajatlarning taqsimoti keltirilgan:

1. Energiya va Kommunal Xizmatlar

- **Elektr energiyasi:** Issiqxona yoritish va uskunalar uchun elektr xarajatlari.
- **Jami:** \$10,000 / 126,000,000 UZS

- **Suv ta'minoti:** Sug'orish va boshqa ehtiyojlar uchun suv xarajatlari.
- **Jami:** \$5,000 / 63,000,000 UZS

2. Uskunalar Ta'mirlash va Texnik Xizmatlar

- **Texnik xizmat ko'rsatish:** Issiqxona uskunalariga texnik xizmat va ta'mirlash ishlari.
- **Jami:** \$8,000 / 100,800,000 UZS

3. Kanceliyariya va Ofis Xarajatlari

- **Ofis jihozlari:** Kanceliyariya materiallari, ofis jihozlari va boshqa ofis xarajatlari.
- **Jami:** \$5,000 / 63,000,000 UZS

4. Sug'urta Xarajatlari

- **Sug'urta:** Issiqxona va mahsulotlar uchun sug'urta xarajatlari.
- **Jami:** \$10,000 / 126,000,000 UZS

5. Transport va Yuk Tashish

- **Yuk tashish xarajatlari:** Mahsulotlarni tashish uchun transport xarajatlari.
- **Jami:** \$5,000 / 63,000,000 UZS

6. Kichik Xarajatlar va Ehtiyyot Zaxiralari

- **Favqulorra xarajatlar:** Kutilmagan vaziyatlar uchun ehtiyyot zaxiralar.
- **Jami:** \$3,000 / 37,800,000 UZS

Operatsion Xarajatlar Jami: \$43,000 / 540,000,000 UZS

- **Ish Haqi Jami:** \$157,000 / 1,980,000,000 UZS
- **Operatsion Xarajatlar Jami:** \$43,000 / 540,000,000 UZS
- **Umumiy Xarajatlar:** \$200,000 / 2,520,000,000 UZS

Ushbu taqsimot loyihaning har bir bosqichida zarur bo'lgan resurslar va xizmatlar uchun mablag'larni samarali boshqarish imkonini beradi. Har bir lavozim va xarajat turi bo'yicha batafsil rejalashtirish orqali loyiha muvaffaqiyatli amalga oshirilishi mumkin.

Jami: \$200,000 / 2,520,000,000 UZS

Ushbu xarajatlar loyiha muvaffaqiyatli amalga oshirilishi uchun zarur bo'lgan har bir elementni o'z ichiga oladi. Har bir element o'zining o'ziga xos jihatlari va xarajat tarkibiga ega. Issiqxona qurilishi va limon yetishtirish jarayonidagi barcha xarajatlarni batafsil rejalashtirish orqali loyiha muvaffaqiyatli amalga oshirilishi mumkin.

6.3. Daromadlar:

- Bir kilogramm limonning eksport narxi: $\$1.5 \times 12,600 \text{ UZS/USD} = 18,900 \text{ UZS}$
- Yillik ishlab chiqarish hajmi: 1,000,000 kilogramm
- Yillik daromad: $1,000,000 \text{ kg} \times 18,900 \text{ UZS/kg} = 18,900,000,000 \text{ UZS}$

7. Marketing strategiyasi

7.1. Xalqaro bozorga kirish:

- Xalqaro savdo ko'rgazmalarida ishtirok etish va yangi mijozlar jalb qilish.
- Global savdo platformalarida (Amazon, Alibaba) mahsulotlarni ro'yxatdan o'tkazish.
- Savdo agentlari va distribyutorlar tarmog'ini kengaytirish.

7.2. Brend yaratish va rivojlantirish:

- **Brend nomi:** "UzLemon" - O'zbekistondan yuqori sifatli limonlar.
- **Brend imiji:** Yuqori sifatli, tabiiy, ekologik toza va sog'liq uchun foydali mahsulotlar.
- **Sifat kafolati:** Mahsulotlar xalqaro sifat standartlariga mos kelishini ta'minlash.

7.3. Reklama va targ'ibot:

- **Raqamli marketing:** Onlayn platformalar va ijtimoiy tarmoqlar orqali reklama kampaniyalari.
- **Mahsulot sertifikatlari:** Sifat va ekologik tozalikka oid xalqaro sertifikatlarni olish.
- **Ko'rgazmalar va savdo tadbirlari:** Mahsulotlarni xalqaro miqyosda targ'ib qilish.

8. Risklar va ularni boshqarish

8.1. Tabiiy xavflar:

- Iqlim o'zgarishlari va tabiiy ofatlar. Sug'urta va zamonaviy texnologiyalar yordamida xavfsizlik choralarini ko'rish.

- Suv resurslari yetishmasligi. Suvni tejaydigan texnologiyalarni joriy etish.

8.2. Bozor xavflari:

- Narxlar o'zgarishi va raqobat. Uzun muddatli shartnomalar tuzish va bozor tahlillarini muntazam o'tkazish.

8.3. Texnik xavflar:

- Uskunalar va texnologiyalarning ishdan chiqishi. Profilaktik texnik xizmat ko'rsatish va ehtiyyot qismlar zaxirasini yaratish.

8.4. Yuridik va moliyaviy xavflar:

- Eksport va import qoidalariagi o'zgarishlar. Yuridik maslahatlar olish va qonunchilikdagi o'zgarishlarni kuzatib borish.

- Valyuta kurslari o'zgarishi. Qisqa va uzoq muddatli valyuta kurslarini boshqarish strategiyalari.

9. Ishlab chiqarish jarayonining bat afsil tavsifi

9.1. Nihollarni ekish va parvarishlash:

- **Nihollarni tanlash:** Yuqori sifatli va kasalliklarga chidamli limon nihollari tanlanadi.

- **Ekish:** Nihollar 1.5-2 metr oraliqda ekiladi, bu ularning o'sishi va hosil berishiga imkon beradi.

- **Parvarishlash:** Harorat, namlik va yorug'lilik sharoitlari kuzatib boriladi. Zararkunandalar va kasalliklardan himoya qilish uchun biokimiyoviy vositalar qo'llaniladi.

9.2. Sug'orish va o'g'itlash:

- **Tomchilatib sug'orish tizimi:** Suv va o'g'itlarni aniq yetkazib berish orqali hosildorlikni oshirish.
- **O'g'itlash rejasi:** Har oyda tuproq tahlili o'tkazilib, o'g'itlar rejasi moslashtiriladi.

9.3. Hosilni yig'ish va qadoqlash:

- **Hosilni yig'ish:** Limonlar qo'lda yig'iladi, bu ularning sifatini saqlab qoladi.
- **Qadoqlash:** Tayyor mahsulotlar maxsus karton qutilar yoki plastik idishlarda qadoqlanadi.

9.4. Saqlash va tashish:

- **Saqlash:** Mahsulotlar maxsus iqlim nazorati omborlarida saqlanadi.
- **Tashish:** Ekspres transport xizmatlari orqali xalqaro bozorlarga yetkazib beriladi.

10. Kadrlar va boshqaruv

10.1. Ishchilar:

- **Texnik xodimlar:** Issiqxona uskunalarini va limon parvarishlash uchun malakali texnik xodimlar.
- **Ishlab chiqarish xodimlari:** Nihollarni ekish, parvarishlash, hosilni yig'ish va qadoqlash bilan shug'ullanadigan ishchilar.
- **Boshqaruv xodimlari:** Loyiha menejerlari, sifat nazorati mutaxassislari va logistika bo'yicha xodimlar.

10.2. Boshqaruv tizimi:

- **Loyihani rejalashtirish:** Ishlab chiqarish jarayonini samarali boshqarish va resurslardan to'g'ri foydalanish.

- **Sifat nazorati:** Mahsulot sifatini ta'minlash va xalqaro standartlarga mos kelishini nazorat qilish.

- **Logistika:** Mahsulotlarni xavfsiz va samarali transport qilish, saqlash va yetkazib berish.

10.3. Malaka oshirish va rivojlantirish:

- **Xodimlarni o'qitish:** Zamonaviy agrotexnologiyalar va issiqxona boshqaruvi bo'yicha treninglar tashkil qilish.

- **Motivatsiya tizimi:** Ishchilar uchun rag'batlantiruvchi tizimlar joriy qilish (mukofotlar, bonuslar).

10.4. Ish Haqi

Ish haqi xarajatlari loyiha davomida ishlaydigan xodimlar va ishchilarning oylik maoshlari va rag'batlantirishlarni o'z ichiga oladi. Quyida har bir lavozim va unga ajratilgan miqdor keltirilgan:

10.4.1. Loyiha Menejeri

- **Funktsiya:** Loyihaning umumiy boshqaruvi va strategik qarorlar qabul qilish.

- **Maosh:** \$25,000 yillik / 315,000,000 UZS

- **Foyda va bonuslar:** \$5,000 / 63,000,000 UZS

10.4.2. Agronom va Bog'bonlar

- **Funktsiya:** Limon parvarishi, o'simliklar holatini kuzatish, zararkunandalar va kasalliklarga qarshi kurash.

- **Maosh (Agronom):** \$20,000 yillik / 252,000,000 UZS

- **Maosh (Bog'bonlar, 4 kishi):** \$10,000 x 4 = \$40,000 yillik / 504,000,000 UZS

10.4.3. Texnik Xodimlar

- **Funktsiya:** Issiqxona uskunalarini texnik xizmat ko'rsatish va ta'mirlash.
- **Maosh (Texnik mutaxassis):** \$15,000 yillik / 189,000,000 UZS
- **Maosh (Texnik yordamchilar, 2 kishi):** $\$7,500 \times 2 = \$15,000$ yillik / 189,000,000 UZS

10.4.4. Logistika va Saqlash Xodimlari

- **Funktsiya:** Mahsulotlarni qadoqlash, saqlash va tashish.
- **Maosh (Logistika boshqaruvchisi):** \$15,000 yillik / 189,000,000 UZS
- **Maosh (Saqlash va tashish ishchilari, 3 kishi):** $\$7,000 \times 3 = \$21,000$ yillik / 264,600,000 UZS

10.5. Ofis Xodimlari

- **Funktsiya:** Ofis faoliyatini qo'llab-quvvatlash, kanceliyariya ishlari, ma'muriy yordam.
- **Maosh (Ofis menejeri):** \$12,000 yillik / 151,200,000 UZS
- **Maosh (Kanceliyariya xodimi):** \$8,000 yillik / 100,800,000 UZS

10.6. Mehnat va Ijtimoiy Soliqlar

- **Funktsiya:** Ish haqi bilan bog'liq soliqlar va boshqa majburiy to'lovlar.
- **Jami:** \$19,000 / 239,400,000 UZS

Ish Haqi Jami: \$157,000 / 1,980,000,000 UZS

Xulosa

Issiqxonada limon yetishtirish va eksport qilish O'zbekiston uchun katta eksport imkoniyatlarini yaratadi. Yuqori sifatli mahsulotlar va to'g'ri marketing strategiyalari orqali jahon bozorida o'z o'rniga ega bo'lish mumkin. Ushbu biznes-reja orqali yuqori daromadlarga erishish va yangi ish o'rnlari yaratish mumkin bo'ladi. Loyiha muvaffaqiyati uchun zamonaviy texnologiyalarni qo'llash, bozor talablarini to'g'ri baholash va marketing strategiyalarini samarali qo'llash muhimdir.

Ilova. Moliyaviy ko'rsatkichlar va pul oqimi grafigi

AQSH dollarida	
24 oyda jami	
Jami Investitsiyalar	1 050 000,00
Tannarx xarajatlari jami	1 284 430,00
Oylik ish haqi	251 200,00
O'g'itlar va parvarish xarajatlari	100 000,00
Marketing va reklama	100 000,00
Transport va logistika	100 000,00
Marketing va reklama	100 000,00
Soliq to'lovvari	633 230,00
Jami chiqim	2 334 430,00
Jami tushum	3 000 000,00
Ichki rentabellik (% yil)	45%
O'zini oqlash muddati (oy)	16 oy

«O'zbekekspertiza» AJ

Biznes-reja
Pishgan g'isht ishlab chiqarish

